

DE VLAAMSE MINISTER VAN BINNENLANDS BESTUUR, BESTUURSZAKEN, INBURGERING EN GELIJKE
KANSEN

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: - Voorontwerp van decreet tot wijziging van het decreet van 22 december 2017 over het lokaal bestuur
- Eerste principiële goedkeuring

Samenvatting

Dit voorontwerp van decreet wijzigt het decreet van 22 december 2017 over het lokaal bestuur als volgt:

1. het optimaliseert regels over de verzelfstandigings- en samenwerkingsvormen;
2. het voert inhoudelijke verbeteringen door op vlak van organisatie en werking;
3. het voert inhoudelijke verbeteringen door inzake mandatarissen en personeel;
4. het voert inhoudelijke verbeteringen door inzake lokale financiën;
5. het verduidelijkt de toezichtregeling voor de politiezones;
6. het faciliteert vrijwillige fusies van gemeenten op vlak van districtsvorming;
7. het regelt een digitalisering van de initiatieffase van de volksraadpleging;
8. het conformeert het decreet aan de Algemene Verordening Gegevensbescherming;
9. het voert enkele technische verbeteringen door.

1. SITUERING

A. BELEIDSVELD/INHOUDELIJK STRUCTUURELEMENT/BELEIDSDOELSTELLING

Beleidsdomein: Kanselarij en Bestuur

Beleidsveld: Binnenlands Bestuur en Stedenbeleid

Inhoudelijk structurelement: Binnenlands Bestuur, Stedenbeleid

Beleidsdoelstelling: Het Regeerakkoord 2019-2024 zet verder in op een bestuursmodel dat uitgaat van twee sterke polen: sterke lokale besturen enerzijds en een kaderstellende Vlaamse overheid anderzijds. In functie daarvan beoogt het de organieke regelgeving voor lokale besturen te optimaliseren.

De Beleidsnota Binnenlands Bestuur en Stedenbeleid 2019-2024 beoogt onder meer een transparant overheidslandschap dat tussen de Vlaamse overheid en gemeenten in ligt, bestuurskrachtige

gemeenten met meer beleidsautonomie en een lokale democratie waarin elke Vlaming volwaardig kan participeren.

Het decreet van 16 juli 2021 tot wijziging van diverse decreten, wat betreft versterking van de lokale democratie zette al enkele van deze beleidsdoelstellingen om in de realiteit. De met dit voorontwerp van decreet voorgestelde wijzigingen met betrekking tot verzelfstandiging en samenwerking, samen met de andere inhoudelijke en technische verbeteringen van de organieke regelgeving, voeren het Regeerakkoord en de strategische en operationele doelstellingen in de Beleidsnota Binnenlands Bestuur en in de BBT 2021-2022, verder uit in het decreet van 22 december 2017 over het lokaal bestuur (hierna decreet over het lokaal bestuur genoemd).

Onder de beoogde verbetering van het decreet over het lokaal bestuur valt ook de digitalisering van de initiatieffase van de gemeentelijke volksraadpleging.

De verbetervoorstellen die de conformering van het decreet over het lokaal bestuur aan de verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG (hierna de AVG genoemd) betreffen, gebeurt op basis van het advies van de Vlaamse toezichtcommissie voor de verwerking van persoonsgegevens bij het decreet ter versterking van de lokale democratie. Deze AVG-conformering werd reeds aangekondigd in de schoot van de regering, naar aanleiding van het goedkeuren van het ontwerp van decreet tot versterking van de lokale democratie (zie VR 2021 1202 DOC.0148).

Het voorstel in het bijgaande voorontwerp van decreet om gelijktijdig met het fusietraject ook districtvorming mogelijk te maken, kadert in de doelstelling om de regelgeving voldoende fusievriendelijk te maken. Gebleken is dat het voor een fusie met een grote stad of centrumstad een hinderpaal vormt dat niet gelijktijdig districten kunnen opgericht worden.

De voorgestelde aanpassingen vloeien voort uit onderstaande beleidsdoelstellingen uit het Regeerakkoord en de Beleidsnota Binnenlands Bestuur en Stedenbeleid:

- 1. SD: Het overheidslandschap dat tussen de Vlaamse overheid en gemeenten in ligt, is transparant,*
- 1.2. OD We vereenvoudigen het scala aan verzelfstandigings- en samenwerkingsvormen, (p. 10-11)*
- 2. SD Onze Vlaamse gemeenten zijn bestuurskrachtig en beschikken over grotere beleidsautonomie,*
- 2.2 OD We stimuleren fusies van gemeenten, (p. 11-12)*
- 2.3. OD We verbeteren de organieke regelgeving en versterken daarbij de gemeenteraad, (p. 12)*

B. VORIGE BESLISSINGEN EN ADVIEZEN

Wetgevingstechnisch- en taaladvies

Het bijgaande voorontwerp van decreet werd aangepast aan het wetgevingsadvies nr. 2022-80

2. INHOUD

A. ALGEMENE TOELICHTING

Het bijgaande voorontwerp van decreet wijzigt het decreet over het lokaal bestuur en voert een aantal inhoudelijke en technische verbeteringen door.

Het bijgaande voorontwerp van decreet beoogt vooreerst een optimalisatie van de regelingen rond verzelfstandigings- en samenwerkingsvormen. Dit leidt tot volgende aanpassingen:

- Aan de vervanger van de voorzitter van de raad van bestuur van een samenwerkingsverband kan voortaan ook een dubbel presentiegeld worden toegekend;
- De statuten van een intergemeentelijk samenwerkingsverband moeten het voorwerp vermelden;
- De rechtspositieregeling van een autonome verzorgingsinstelling staat voortaan los van de rechtspositieregeling van het OCMW-personeel;
- Het dossier tot oprichting van - of de toetreding van het OCMW tot een vereniging of vennootschap van privaatrecht van woon- en zorgcentra moet niet langer getoetst worden aan de noodzaak om een private partner aan te trekken, maar enkel aan de meerwaarde daarvan en van de keuze voor de privaatrechtelijke rechtsvorm in kwestie.

Verder leidt het bijgaande voorontwerp van decreet tot enkele inhoudelijke verbeteringen wat betreft de organisatie en werking van lokale besturen, het statuut van hun mandatarissen, het personeel, en de lokale financiën:

- Zo zal de wedde van uitvoerende mandatarissen berekend worden vanaf december van het verkiezingsjaar op basis van de bevolkingsaantallen van dat jaar;
- Om uniformiteit bij de eedaflegging te creëren, zullen de schepenen nu ook de eed afleggen in handen van de voorzitter van de gemeenteraad;
- De voorzitter van de gemeenteraad legt op zijn beurt de eed af in handen van het oudste gemeenteraadslid;
- De gemeenteraad kan voortaan een constructieve motie van wantrouwen aannemen tegen de zittende voorzitter, en zo de goede werking van de gemeenteraad in alle gevallen blijvend verzekeren;
- De gemeente en het OCMW zorgen ervoor dat de bestuurdersaansprakelijkheid van de mandatarissen die hen vertegenwoordigen als lid van de raad van bestuur of als dagelijks bestuurder in een rechtspersoon verzekerd is;
- Na aanneming van een collectieve motie van wantrouwen, weerspiegelt de gemeenteraadscommissie de nieuwe meerderheid in de raad;
- Ingevolge de gemeentelijke fiscale autonomie, zal de gemeenteraad zowel lagere als hogere tarieven ten opzichte van het basistarief voor de opcentiemen op de onroerende voorheffing kunnen vaststellen;
- Alleen in geval er geen batige opvolgers op de akte van voordracht staan, kan de gemeenteraad beslissen om het opengevallen schepenenmandaat niet in te vullen;
- De gemeenteraad kan voortaan de rangorde van de schepenen tijdens de bestuursperiode wijzigen;
- De provinciegouverneur (gemeenten) of de gemeenteraad (districten) wordt kennisgegeven van de aanneming van een collectieve motie van wantrouwen;
- De schorsing als gemeenteraadslid werkt door naar het mandaat van schepenen of burgemeester;
- Er wordt verduidelijkt dat OCMW's, net als gemeenten, met een retributiereglement een billijke vergoeding kunnen vragen voor verstrekte diensten;

- Er wordt verduidelijkt dat in geval van ontslag van de voorzitter van het bijzonder comité voor de sociale dienst dat geen gevolg is van een onverenigbaarheid, het continuïteitsprincipe geldt;
- De termijn om de notulen van het bijzonder comité voor de sociale dienst te bezorgen aan de leden van het comité wordt verlengd;
- Het verbod voor leidinggevende ambtenaren om daden van koophandel te stellen wordt opgeheven;
- Er wordt geëxpliciteerd dat lokale overheden hun debiteurenbeleid kunnen inzetten om armoede te bestrijden;
- De bepalingen over terbeschikkingstelling en overdracht van het personeel worden geherstructureerd en waar nodig aangepast aan de Europese richtlijn rond overdracht;
- De regeling rond het toevertrouwen van beslissingsbevoegdheid aan personeel in de beheersovereenkomst over de samenwerking van gemeente en OCMW op het vlak van personeel wordt op scherp gesteld;
- In het kader van de tuchtprocedure voor statutair personeel wordt verruimd wie als tuchtonderzoeker kan worden aangesteld, wordt de regeling rond de preventieve schorsing verduidelijkt en aangepast, en wordt het recht op bijstand in tuchtaangelegenheden verder verduidelijkt;
- Wat de lokale financiën betreft, worden een aantal onduidelijkheden uitgeklaard en begrippen verder gedefinieerd waar dat nodig was.

Vervolgens wordt de toezichtregeling op de politiezones verduidelijkt, meer bepaald aligneert het bijgaande voorontwerp van decreet de toezichtregeling op de eengemeentezone op die van de meergemeentezone.

Het bijgaande voorontwerp van decreet maakt het ook mogelijk om voortaan districten te vormen, gelijktijdig met de vrijwillige samenvoeging van gemeenten.

Verder zal de initiatieffase van een volksraadpleging, naast de bestaande analoge regeling, via een digitaal traject kunnen verlopen.

Waar nodig wordt het decreet over het lokaal bestuur geconformeerd aan de AVG.

Ten slotte worden een aantal van bovenstaande regelingen doorgetrokken naar de districten en zorgt het bijgaande voorontwerp van decreet voor enkele technische correcties en verduidelijkingen. Die laatste brengen ook een wijziging mee van het artikel 121 van het decreet van 16 juli 2021 tot wijziging van diverse decreten, wat betreft versterking van de lokale democratie.

B. TOELICHTING BIJ DE ARTIKELEN

Voor een artikelsgewijze toelichting bij de vermelde wijzigingen wordt verwezen naar de memorie van toelichting bij het bijgaande voorontwerp van decreet.

3. BESTUURLIJKE IMPACT

A. BUDGETTAIRE IMPACT VOOR DE VLAAMSE OVERHEID

Toelichting

Het bijgaande voorontwerp van decreet heeft geen financiële impact.

Inspectie van Financiën

Het gunstig advies van de Inspectie van Financiën is verleend op 4 maart 2022.

Begrotingsakkoord

Het begrotingsakkoord is niet vereist.

B. ESR-TOETS

Het bijgaande voorontwerp van decreet heeft geen ESR-impact.

C. IMPACT OP HET PERSONEEL VAN DE VLAAMSE OVERHEID

Het bijgaande voorontwerp van decreet heeft geen weerslag op het personeelsbestand en de personeelsbudgetten van de Vlaamse overheid.

D. IMPACT OP DE LOKALE EN PROVINCIALE BESTUREN

De voorgestelde wijzigingen leiden niet tot bijkomende inzet van het personeel dat in dienst is en noopt evenmin tot werving van extra personeel of meerkosten voor de lokale en provinciale besturen. Ze geven geen aanleiding tot een toename van de werkingsuitgaven of lopende uitgaven van de lokale besturen, noch geven ze aanleiding tot bijkomende investeringen of schulden. Aan de ontvangstenzijde, leiden ze niet direct tot bijkomende financiële middelen die aan de lokale en provinciale besturen ter beschikking gesteld moeten worden om het voorontwerp van decreet na te leven.

Conclusie: het bijgaande voorontwerp van decreet heeft geen negatieve weerslag.

4. VERDER TRAJECT

Over de principieel goedgekeurde bepalingen van het bijgaande voorontwerp van decreet die betrekking hebben op het personeel van de lokale besturen wordt, overeenkomstig het syndicaal statuut, onderhandeld in het Comité C1.

Over de principieel goedgekeurde bepalingen van het bijgaande voorontwerp van decreet die een aangelegenheid met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens betreffen, wordt advies gevraagd aan de Vlaamse Toezichtcommissie voor de verwerking van persoonsgegevens.

Over de principieel goedgekeurde bepalingen van het bijgaande voorontwerp van decreet wordt advies gevraagd aan de Vlaamse Vereniging van Steden en Gemeenten, Exello.net, Vlofin, en Zorgnet-Icuro.

5. VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

1° haar principiële goedkeuring te hechten aan het bijgaande voorontwerp van decreet tot wijziging van het decreet van 22 december 2017 over het lokaal bestuur en de bijhorende memorie van toelichting;

2° de Vlaamse minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen

- te gelasten voornoemd voorontwerp van decreet op de agenda te plaatsen van een vergadering van de eerste afdeling van het comité voor de provinciale en plaatselijke overheden, onderafdeling Vlaams Gewest en Vlaamse Gemeenschap;
- te gelasten over voornoemd voorontwerp van decreet het advies in te winnen van de Vlaamse Toezichtcommissie voor de verwerking van persoonsgegevens, met het verzoek het advies mee te delen binnen een termijn van dertig dagen, met toepassing van artikel 10/4 van het decreet van 18 juli 2008 betreffende het elektronische bestuurlijke gegevensverkeer;
- te gelasten over voornoemd voorontwerp van decreet het advies in te winnen van de Vlaamse Vereniging van Steden en Gemeenten, Exello.net, Vlofin en Zorgnet-Icuro, met het verzoek het advies mee te delen binnen een termijn van dertig dagen.

De Vlaamse minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen,

Bart SOMERS